SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2908

av Josefin Malmqvist m.fl. (M)

Kunskap, studiero och höga förväntningar i svensk skola

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att varje elev ska få minst 30 minuters läsning varje skoldag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka elevers skrivförmåga genom ökat fokus på handstil och grundläggande färdigheter i de lägre årskurserna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att läsundervisningen ska använda sig av evidensbaserade undervisningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra statlig kvalitetsgranskning av läromedel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta stödinsatser för elever med svaga kunskaper i svenska och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa svenska som andraspråk och ersätta det med grundläggande svenska och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en reformerad modersmålsundervisning med högre kvalitet och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka elevers kunskaper i privatekonomi och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta inspiration från No Excuses-skolor och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrade möjligheter till anpassad undervisning i särskilda undervisningsgrupper för elever med koncentrations- och inlärningssvårigheter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt stöd till särskilt begåvade elever och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut skärmarna i låg- och mellanstadiet och säkerställa att digitala verktyg enbart används när det bidrar till elevernas lärande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undervisningen om artificiell intelligens, programmering och digital kompetens inom teknikämnet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell vägledning för AI-användning i skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de praktiska inslagen i undervisningen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tvåårig yrkesskola i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa elevinflytandet i skolans styrdokument och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta möjligheter att utkräva ansvar för skadegörelse och ordningsstörningar i skolan och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett nationellt centrum för skoltrygghet och mot mobbning och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade möjligheter att använda kameraövervakning för att öka tryggheten i skolan och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa 15-årsgräns för sociala medier och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck i skolan och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt frånvaroregister och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler kommuner etablerar skolsociala team, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrade förutsättningar för resursskolor och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter att använda distansundervisning som ett komplement för elever med särskilda behov och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige ska vara ett land där alla barn och unga ges möjlighet att lyckas, oavsett bakgrund eller uppväxtvillkor. Skolan är den viktigaste språngbrädan in i vuxenlivet. Varje elev ska mötas av höga förväntningar, få möjlighet att utvecklas efter sin förmåga och lämna skolan med kunskaper som öppnar dörrar vidare till gymnasiet, högre utbildning och arbetslivet.

När Moderaterna tog över regeringsansvaret gick ungefär var sjätte elev ut grundskolan utan gymnasiebehörighet. Sedan dess har viktiga reformer påbörjats eller genomförts för att stärka kunskapsfokuset, öka tryggheten och förbättra förutsättningarna för lärare och rektorer, utvecklingen visar att reformarbetet måste fortsätta.

Enligt Pisa 2025 har svenska 15-åringar, liksom eleverna i majoriteten av OECD-länderna, försämrat sina resultat i läsförståelse och matematik jämfört med 2022. Andelen elever som inte når en grundläggande kunskapsnivå har ökat i både läsförståelse och matematik. Det är inte värdigt ett land som strävar efter att vara en ledande kunskapsnation.

Trots flera reformer lämnar fortfarande omkring var sjätte elev grundskolan utan behörighet till gymnasieskolans nationella program. Läsåret 2025/26 saknade 15,5 procent av eleverna gymnasiebehörighet, motsvarande drygt 20 000 elever. Denna utveckling måste vändas.

Moderaternas mål är att svensk grundskola ska tillhöra världens främsta kunskapsskolor. Svenska elever ska inom tio år vara topp tre i världen inom matematik. Fler elever ska nå höga kunskapsresultat och färre ska lämna skolan utan tillräckliga kunskaper. Konkret handlar det om att minst 95 procent av grundskoleeleverna ska nå tillräckliga kunskaper för att gå vidare till gymnasiet och ut i vuxenlivet. Höga förväntningar ska kombineras med tidigt stöd, ordning i klassrummet och fokus på kunskap.

Kunskap först

Skolans viktigaste uppdrag är att ge barn goda kunskaper. Att läsa, skriva och räkna är grunden för allt vidare lärande. När elever lämnar skolan utan dessa färdigheter begränsas deras möjligheter att forma sina egna liv.

Läsningen måste därför få en starkare ställning i svensk skola. Moderaterna vill att varje elev ska få minst 30 minuters läsning varje skoldag och läsundervisningen ska bygga på evidensbaserade metoder. Lärare ska erbjudas fortbildning i evidensbaserad läsundervisning, som avkodningsmetoden, så att fler elever får de verktyg som krävs för att utveckla god läsförmåga.

Även skrivandet behöver stärkas. Vi vill att träning av handstil ska vara en naturlig del av undervisningen i de lägre årskurserna. Barn ska få möjlighet att utveckla grundläggande läs- och skrivfärdigheter genom att både läsa och skriva regelbundet.

Lärare och elever ska kunna lita på att läromedlen håller hög kvalitet. Riktigt bra läroböcker är ett snabbt och enkelt sätt att höja kunskapsnivån i skolan. Fram till 1991 fanns det en statlig granskning av läromedel. Sedan dess har läromedelsmarknaden släppts fri och det finns ingen som ansvarar för att säkerställa att läroböckerna i matematik, svenska och andra ämnen håller måttet. För att säkerställa att läromedlen håller måttet vill Moderaterna därför återinföra den statliga kvalitetsgranskningen.

Språket är nyckeln till lärande i skolans alla ämnen. Elever som kommer till skolan med mycket begränsade kunskaper i svenska ska därför få intensiv svenskundervisning innan de fullt ut deltar i den ordinarie undervisningen. För elever som riskerar att halka efter ska utökad lovskola, läxhjälp och mer undervisningstid kunna användas för att stärka kunskapsutvecklingen.

Kunskaper i svenska är avgörande för att lyckas i skolans alla ämnen. Moderaterna vill ersätta svenska som andraspråk med grundläggande svenska. Undervisningen ska

utgå från elevens faktiska kunskaper, men ha som tydligt mål att eleven så snabbt som möjligt ska kunna delta fullt ut i den ordinarie svenskundervisningen.

Modersmålsundervisningen omfattar i dag en betydligt större grupp elever än vad som ursprungligen avsågs när hemspråksreformen infördes. Vi ser därför ett behov av att reformera modersmålsundervisningen. Nationellt stödmaterial bör bidra till mer rättssäkra och likvärdiga bedömningar. Huvudmännen bör få bättre möjligheter att samverka och använda fjärr- och distansundervisning. Samtidigt måste kvaliteten öka inom undervisningen, Moderaterna vill därför införa legitimationskrav för modersmålslärare.

Många studier och rapporter visar på att elever generellt har dåliga kunskaper om sin privatekonomi. Skolan ska rusta eleverna för vuxenlivet och då krävs kunskaper om exempelvis sparande, lån, räntor, konsumtion och ekonomiskt ansvar. Moderaterna vill därför införa privatekonomi som ämne i skolan.

En skola som möter varje elev

Alla elever är olika. Vissa behöver mer stöd för att nå målen. Andra behöver större utmaningar för att utvecklas fullt ut. Skolan måste klara båda uppgifterna samtidigt.

Moderaterna vill ta inspiration från så kallade No Excuses-skolor. Utgångspunkten är enkel: bakgrund får aldrig avgöra framtid. Höga förväntningar, tydliga regler, starkt ledarskap och fokus på kunskap ska prägla skolans arbete. Ingen elev ska mötas av låga förväntningar därför att han eller hon växer upp i ett område med stora sociala utmaningar.

Elever med stora koncentrations- och inlärningssvårigheter har olika behov av stöd. Den moderatledda regeringen har redan tagit viktiga steg för att möjliggöra bättre stöd genom ett reformerat stödsystem där fler elever ska få stöd enskilt eller i mindre grupp. Det är ett viktigt steg för att varje elev ska få rätt stöd i rätt tid. Vi vill att alla elever som har koncentrations- och/eller inlärningssvårigheter ska erbjudas undervisning i mindre grupper när det behövs. Samtidigt ska särskilt begåvade elever få betydligt bättre möjligheter att utvecklas efter sin förmåga.

Särskilt begåvade elever ska inte behöva vänta in undervisningen eller lämnas utan stimulans därför att deras behov skiljer sig från majoritetens. Moderaterna vill därför verka för att etablera ett nationellt program för särskilt begåvade barn. Programmet ska ge elever möjlighet att ta del av mer avancerade undervisningsmoment och kopplas till ett nationellt kunskapscentrum med särskild kompetens om denna elevgrupp.

Det stora digitaliseringsexperiment som genomfördes i svensk skola under 2010-talet har inte levererat de kunskapsresultat som utlovades. Tvärtom visar utvecklingen att digitalisering ofta har införts utan tillräckligt fokus på elevernas lärande. Moderaterna ser att digitala verktyg ska användas när det kan gynna lärandet, att använda digitala verktyg är inte ett självändamål. Moderaterna vill därför fasa ut skärmar i låg- och mellanstadiet och säkerställa att digitala verktyg används när de faktiskt tillför ett pedagogiskt värde.

Samtidigt måste eleverna rustas för framtidens arbetsmarknad. AI, programmering och digital kompetens är avgörande för att rusta eleverna för deras kommande arbetsliv i en alltmer digital värld. Moderaterna vill därför att dessa ämnen får större utrymme inom teknikämnets undervisning. Lärare och elever använder redan AI men det saknas nationella standarder för hur och när AI bör användas, och när det inte bör användas. Moderaterna vill därför se över möjligheten att ta fram en nationell vägledning för AI i skolan så att tekniken används ansvarsfullt och kunskapshöjande.

Praktiska färdigheter ska också värderas högre. Ämnen som slöjd och idrott ska utveckla kreativitet, motorik, ansvarstagande och samarbetsförmåga. Samtidigt kan fler yrkesutbildningar i gymnasiet vara rätt väg framåt för elever som är mer praktiskt lagda. De nuvarande gymnasiala yrkesutbildningarna kräver gymnasiebehörighet och har betydande teoretiska inslag. Samtidigt saknar 16,5 procent av eleverna som gick ut grundskolan läsåret 2025/26 gymnasiebehörighet.

Moderaterna vill därför införa en tvåårig yrkesskola som ett tredje spår på gymnasiet, tillgängligt för alla, med lägre krav på teoretiska förkunskaper. Fokus bör ligga på anställningsbarhet och yrkesskicklighet, där korta utbildningar som snabbt leder till jobb kan ersätta dagens introduktionsprogram.

Trygghet, studiero och ansvar

Kunskap kräver trygghet. Ingen elev ska behöva gå till skolan med oro i magen. Ingen elev ska få sin undervisning förstörd av stök, hot, våld eller kränkningar.

Under alltför lång tid har hänsynen till den som stör undervisningen ibland fått väga tyngre än hänsynen till de elever som vill lära sig. Moderaterna utgår från de skötsamma elevernas rättigheter. Hänsynen till den som stör får aldrig gå före andra barns rätt till trygghet, studiero och kunskap.

Läraren ska leda undervisningen och ha mandat att upprätthålla ordning i klassrummet. Moderaterna vill därför begränsa elevinflytandet i skolans styrdokument

och tydliggöra lärarens ansvar för undervisningen. Utvecklingssamtal ska ledas av lärare och inte av elever.

Störande och hotfullt beteende ska mötas av tydliga konsekvenser. Moderaterna vill införa ordningsbetyg för att markera betydelsen av ansvarstagande och respekt för andra. Möjligheten att återkräva merkostnader för skadegörelse och ordningsstörningar från vårdnadshavare bör också stärkas. Konsekvenserna av ens egna agerande måste även märkas hos eleverna. Moderaterna vill därför att störande och hotfullt beteende i skolan ska mötas av tydliga konsekvenser, exempelvis att städa upp efter nedskräpning eller klotter.

Ingen elev ska behöva gå till skolan med en klump i magen. Moderaterna vill därför se över möjligheten att inrätta ett nationellt centrum för skoltrygghet och mot mobbning. Kunskap om fungerande metoder ska komma skolor i hela landet till del.

Tryggheten ska omfatta hela skoldagen. Där det finns behov ska kameraövervakning kunna användas i skolans gemensamma utrymmen för att förebygga hot, våld och kränkningar.

Mobbning och otrygghet tar inte slut bara för att skolan gör det. En växande del av barns utsatthet sker på nätet. Moderaterna vill därför införa en åldersgräns på 15 år för sociala medier.

Skolan ska också vara en plats där alla barn får utvecklas fritt. Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ska därför stärkas. Skolan ska aldrig anpassa undervisning, aktiviteter eller verksamhet efter krav som begränsar barns frihet, jämställdhet eller rätt att delta på lika villkor. När hedersrelaterat förtryck misstänks ska skolor agera tidigt och alltid sätta barnets bästa i första rummet.

Ingen elev ska försvinna från skolan

Varje elev som försvinner från skolan är ett misslyckande för vuxenvärlden. När frånvaron tillåts växa riskerar eleven att förlora både kunskaper, framtidstro och kontakten med samhället.

Moderaterna vill därför införa nationell uppföljning av skolfrånvaro och ett nationellt frånvaroregister. Upprepad sen ankomst bör räknas in i frånvaron. Genom bättre uppföljning kan elever med problematisk skolfrånvaro, så kallade hemmasittare, samt elever som riskerar att utveckla sådan frånvaro identifieras tidigare.

Alla kommuner bör ha uppsökande skolsociala team som arbetar med barn i grundskolans samtliga årskurser. Genom ett nära samarbete mellan skola och socialtjänst kan problem upptäckas tidigare och stödinsatser sättas in snabbare.

Resursskolor ska kunna användas tidigare när det behövs för att hjälpa elever tillbaka till undervisningen. Moderaterna vill ta fram tydligare riktlinjer för resursskolor, skapa en långsiktigt hållbar finansieringsmodell och ta ett större statligt ansvar för beslut om rätt till resursskola. Barn som behöver särskilt stöd ska inte vara beroende av vilken kommun de råkar bo i för att få rätt hjälp.

Skolor bör även ges bättre möjligheter att använda distansundervisning när barnets situation kräver det. Distansundervisning ska vara ett komplement till det fysiska klassrummet, inte en ersättning för det, men kan vara avgörande för att bibehålla kontakten med undervisningen under perioder då eleven inte kan närvara fullt ut i skolan.

Skolan, socialtjänsten och vårdnadshavarna måste tillsammans ta ansvar för att elever får det stöd som krävs för att fullfölja sin utbildning. Kommunerna ska lättare kunna få viten utdömda när vårdnadshavare brister i sitt ansvar för barnets skolgång. Socialtjänstens möjligheter att besluta om insatser utan vårdnadshavares samtycke bör kunna användas tidigare vid upprepad och allvarlig skolfrånvaro.

Genom högre kunskapsambitioner, stärkt studiero, tydligare ansvar och tidigare insatser vill Moderaterna fortsätta reformera svensk skola med kunskap, trygghet och framtidstro i centrum.

Josefin Malmqvist (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M) *Anna Vedin (M)*

Lotta Högström (M)